

Svevremenski vratar

Piše: IVICA BULJAN

Prije sto godina rođen je Franjo Glaser, legendarni vratar kojeg su uvrštavali među najboljih deset na svijetu svoga vremena. Nakon vratar-ske karijere, dugo se bavio i trener-skim pozivom, a velika ljubav postao mu je i tenis

Jedna od stvari koju športšaš želi postići, naravno uz to da bude među najboljima u svom športu, je uravnotežen i zdrav život i nakon aktivne športske karijere. Za takvo nešto treba doista biti pravi športšaš i živjeti športski u pravom smislu te riječi. Mnogi športšaši posrnu, pa se predaju slastima života i na koncu ih se sjećamo samo kao uspješne športšaše, ali i promašene egzistencije u kasnijem dijelu života.

Legendarni hrvatski golman Franjo Glaser zasigurno spada u prvu skupinu doživjevši duboku starost, jer je nakon jedne od najbogatijih vratarskih karijera nastavio sa športskim životom kao uspješni nogometni trener i rekreativac, budući da je bio jedan od najstrastvenijih ljubitelja tenisa u poslijeratnom Zagrebu. No ipak, ono po čemu je Glaser ostao u sjećanju ili je ostalo u zapisano u nogometnim analizama, njegove su obrane i vratarsko umijeće. I danas traju rasprave među nogometnim zaljubljenicima tko je bio bolji vratar Glaser ili Beara. Nažalost, sve je manje onih koji su gledali i Bearu, a kamoli petnaestak godina starijeg Glasera. Nama mlađima, koji pratimo nogomet, oba imena zvuče onako „golmanski“! Pojam su za nekoga tko je zaključao svoja vrata pred raspomamljenim napadačima, koji slavu stižu na suprotni način, davajući golove, od kojih se najviše cijene oni koji zabiju upravo takvim golmanskim veličinama.

Među deset najboljih na svijetu

Činjenica je da je Franjo Glaser u raznim anketama bio proglašavan jednim od deset najboljih nogometnih vratara na svijetu, a za športskog novinarkog doajena Zvonira Magdića nema dvojbe.

Magdić tvrdi: „Slavni vratar Građanskog, najbolji na svijetu, svih vremena. Njegov odskok, njegove šake s loptom preko centra, strahobalno postavljanje, visoka sigurnost,

čine ga nenadvisivim. Njemu će se približiti, na dah, Concordijin Zvonko Monsider“.

Franjo Glaser, tridesetih godina prošlog stoljeća, nastao je sjajnu tradiciju velikih golmanskih imena i svojih prethodnika - dvojice Dragutina, Vrđuke i Friedricha, te Maksa Mihelčića i postao veći i od njih. Na vrata moćne momčadi Građanskog koja se počela graditi u drugoj polovici tridesetih, a svoj zenit je doživjela u četrdesetim godinama prošlog stoljeća, Glaser je došao zaobilaznim putem nakon što je branio boje Hajduka iz Sarajeva (gdje je i počeo karijeru s nenavršenih petnaest godina), preko Osijeka braneci u Slaviji i beogradskog BSK-a s kojim je osvojio dva naslova prvaka Jugoslavije.

Glaser se rodio u Sarajevu 7. siječnja 1913., a umro je navršivši devedeset godina u Zagrebu 1. ožujka 2003. Nogometni antologičari za njega kažu da je bio impozantne atletske pojave, visok, snažan, elastičan i neustrašiv s odličnim refleksom i odličan u odbijanju lopte šakom, sa samo jednom manom - da nikada do kraja nije savladao tremu i uvijek bi pred neku od velikih utakmica imao „drhtavicu“, koja mu je vjerojatno bila i veliki motiv da bude najbolji na najtežim susretima i protiv najjačih protivnika. Bio je i majstor za obranu jedanaesteraca te je po tome u samom svjetskom vrhu obranivši od 94 kaznena udarca nevjerovatnih 73 (!), što je danas gotovo nemoguće.

Iz rodnog Sarajeva, nakon kratke karijere u tamošnjem Hajduku, nastupa za Slaviju iz Osijeka, a potom dolazi u Zagreb na fakultet gdje je trebao biti zamjena i nasljednik Sergiju Demeću u Concordiji koja je tih godina, početkom tridesetih, u dva navrata osvojila naslov prvaka Jugoslavije i slovila uz BSK, kao najbolja momčad u tom razdoblju. No, uskoro odlazi na odsluženje vojnog roka u Beograd i od 1933. je golman BSK-a...

Zamorine pohvale

O Glaseru u svojoj knjizi „Velemajstori našeg nogomet“ piše Jerko Šimić, inače dugogodišnji dužnosnik Građanskog. Šimić je bio zadivljen golmanskim mogućnostima plavokosog, visokog mladića koji je zadivio na jednoj od svojih prvih utakmici gledalište bravuroznim obranama:

„Međutim, jednog smo dana samo čuli, da ga je „Kika“ Popović - tadašnji 'nakupac' Beogradskog sportskog kluba - odveo u Beograd. Bila je to, druga nogometna 'otmica' tadašnjeg vremena (prva je bila Otmar Gazzari, koji je također branio boje BSK-a). Tadašnji igrači BSK-a: Radovanović, Mitrović, Arsenijević, Mihajlović, Stevanović, Đorđević, Tirnanić, M. Marjanović, Sotirović i Vujadinović, trebali su samo jednog vratara vrijednosti mladog Glasera, pa da to bude najbolja momčad u Jugoslaviji“, piše

GLASER U BROJKAMA

Glaser je nastupio 35 puta u A reprezentaciji, jednom u B, uz šest tzv. neslužbenih nastupa za reprezentaciju Jugoslavije. Skupio je 11 nastupa za Hrvatsku, 26 puta igrao je za BLP (Beogradski loptački podsavez) i 15 puta za momčad ZNP (Zagrebački nogometni podsavez). U redovima BSK-a (od 1933. do 1937.) zabilježio je 269 utakmica i osvojio dva naslova državnog prvaka - 1935. i 1936. godine.

Za Građanski (od 1937. do 1945.) je nastupio 623 puta, osvojivši dva naslova prvaka Jugoslavije te prvenstvo NDH. Za beogradski Partizan (1945.- 1947.) prikupio je 91 nastup i osvojio jedan naslov prvaka države, a za splitski Mornar odigrao je 84 utakmice. Od 94 kaznena udarca koja su mu pucana, obranio ih je čak 73!

Šimić u svojoj knjizi o Glaseru, koji je od 1933. do 1937. s BSK-om osvojio dva naslova prvaka države.

No, u Zagrebu nisu mirno spavali i stvarala se velika momčad Građanskog, koji je već nešto manje od desetljeće bila izvan kruga najboljih tadašnjih jugoslavenskih momčadi i željno se očekivao novi naslov prvaka kojeg su purgeri zadnji puta osvojili 1928. godine. Iako su imali sjajnog vratara (Emila Urcha), nisu odustajali od toga da Glasera vrata u Zagreb i dovedu na gol Građanskog. Poseban motiv bio je što je u susretima gradskih reprezentacija Beograda i Zagreba (utakmice koje su u to vrijeme bile česte i privlačile veliki broj gledatelja), Glaser svojim obranama redovito spašavao Beograđane od poraza.

Taj prelazak se i dogodio 1937. premda u toj sezoni Glaser još nije branio zbog izvjesnih nesporazuma i kazne koju je dobio, a koja je vjerojatno bila posljedica njegova odlaska iz Beograda u Zagreb. Građanski je ipak te godine osvojio naslov prvaka države (nakon devet godina čekanja), i to pobjedom nad izravnim suparnikom BSK-om u Beogradu. Na toj utakmici proslavio se trostruki strijelac August Lešnik, a Građanski je slavio sa 4-0. Glaser je nastavio s odličnim obranama i u Građanskom, za koji je odigrao preko 600 utakmica.

Nezaboravne obrane protiv Nijemaca

Bio je nezamjenjiv i na vratima reprezentacije Jugoslavije za koju je prvu utakmicu odigrao 1933. godine u Beogradu protiv Španjolske čija vrata je branio slavni Zamora. Glaser je na toj utakmici primio jedan gol, zapravo autogol kojeg mu je zabio njegov suigrač iz BSK-a i reprezentacije Arsenijević. Kako bilježe izvjestitelji s te utakmice, slavni Zamora je nakon utakmice došao do mladog Glasera i potapšao ga po ramenu prorekavši mu sjajnu golmansku budućnost.

Neponovljivu utakmicu odigrao je za reprezentaciju protiv odlične Mađarske u Budimpešti 1937., kada je bilo 1-1.

„I sada ga u duhu vidim, kako se smjelo baca iz jednog kuta u drugi, kako vrlo slikovito i sigurno brani, kako

udarcima šake odbija česte lopte Mađara, kako se hrabro baca u noge opasnim mađarskim napadačima. Nikada više nisam vidio tako sjajnu obranu jednog vratara“, ushićeno je zapisao u svojoj knjizi Jerko Šimić.

U to je vrijeme Glaser, zajedno s Bernardom Hüglom i Jozom Matošićem, činio neprobojni obrambeni bedem reprezentacije. Kako bilježi Šimić, Glaser je nezaboravne obrane prikazao i prilikom susreta s reprezentacijom Njemačke.

„Nakon što je Hitler nasilno sjedinio Austriju s Njemačkom, naša je reprezentacija u ljeto 1940. godine igrala u Beču protiv reprezentacije sastavljene od najboljih igrača Austrije i Njemačke. Naši su tu „integriranu reprezentaciju“ pobijedili 2-1., a pobjedonosni pogodak je dao 20-godišnji igrač Građanskog, Franjo Wöfl. Druhu, još značajniju pobjedu nad reprezentacijom Njemačke, postigli smo u jesen 1940. godine u Zagrebu. Glaser, Brozović, Dubac, Džanić, Jazbinšek, Lechner, Cimermančić, Valjarević, Božović, Vujadinović i Matekalo - jedna vrlo uspješna kombinacija igrača Građanskog i BSK-a, predstavljala je odličan sastav reprezentacije. Na igralištu sadašnjeg Zagreba pobijedena je Njemačka i opet sa 2-1. Glaser i Jazbinšek u obrani, a Cimermančić i Božović, strijelci pogodaka, bili su najbolji naši igrači“, piše Šimić.

Za spomenuti je još da su čak osmorica igrača s te utakmice bili igrači Građanskog, doduše ne u tom trenutku, jer Dubac, Lechner i Matekalo su u Građanski došli netom poslije te utakmice...

Idućih godina Glaser je bio prvi golmanski izbor svih tadašnjih izbornika reprezentacije, u kojoj mu je najčešće zamjena, kao i na klupi Građanskog, bio Emil Urch. Tijekom branjenja za Građanski, Glaser je osvojio 1940. naslov prvaka, a 1943. i naslov prvaka NDH, a igrači Građanskog - kompletna prva momčad i dio rezervi - igrali su za reprezentaciju NDH.

Građanski je u tom vremenu bio sjajna momčad, govorilo se i jedna od najboljih europskih, a predvodio ju je legendarni trener Martin Bukovy. igrali su: Glaser, Brozović, Dubac, Jazbinšek, Lechner, Kokotović. Cimerman-

čić, Wöfl, Lešnik, Antolković, Pleše. Momčad bez slabog mjesta, a tu su još bili Matekalo, Šošтариć, Reiss, Vlado Zajec, Ivan Šuprina, Miljenko Đukić te potkraj rata mladi i talentirani Stjepan Bobek. No, nogomet je tada bio u drugom planu i zapravo je Glaser - kao i brojne tadašnje zvijezde njegove generacije kao što su bili Lechner, Lešnik, Kokotović, Antolković i drugi - te najplodnije godine svoje karijere proveo igrajući i trenirajući smanjenim intezitetom te s manjkom kvalitetnih utakmica.

Tri prvenstva s tri kluba

Jednu od najjuvjerljivijih partija, momčad Građanskog pružila je na gostovanju iznova u Budimpešti gdje su u srpnju 1944. sa 4-0 dobili tadašnjeg prvaka Mađarske momčad NAC-a. Tadašnji izvjestitelj „Hrvatskog naroda“ zadivljeno piše o igri svih igrača Građanskog, a nakon što je Građanski poveo 2-0 Mađari su pojačali pritisak i svom snagom napali na gol purgera.

„Mađari još nisu bili utučeni, te su vjerovali, da će moći još nešto učiniti. Igrači NAC-a počeli su sada oštrijom, vrlo oštrom igrom, ne bi li se na taj način Građanskog izbacilo iz „koncepta“. Sada je došla i obrana Građanskog do većeg izražaja. Glaser je u više prilika krasno obranio udarce Servarija i Budole, a jednom je u sjajnom stilu obranio udarac Totha iz blizine, stari nesavladivi Franjo. Braniči Brozović i Dubac, kojima je u ovom razdoblju pomogao i čitav srednji red, uspjeli su otkloniti sve navale“, piše izvjestitelj „Hrvatskog naroda“.

To je bila jedna od posljednjih utakmica Građanskog, a reprezentacija NDH je svoju posljednju odigrala još u travnju protiv Slovačke i pobijedila 7-3. Nogomet definitivno više nije bio važan, a u svibnju 1945. godine Građanski je rasformiran, a cjelokupna arhiva uništena, dok su najbolji igrači završili u Beogradu gdje su u početku igrali za nogometnu momčad Jugoslavenske armije, a potom u u Partizanu. Franjo Glaser je bio među tim igračima, isto kao najveća mlada zvijezda tadašnjeg nogometa Stjepan Bobek, pa Zlatko Čajkovski, Florijan Matekalo, Miroslav Brozović, Franjo Šošтариć i drugi. Nije bilo mogućnosti otpora jer gotovo svi su bili

vojni obveznici, a igranje nogometa ipak je garantiralo određenu sigurnost.

Osim toga, Franjo Glaser već tada je bio neosporni nogometni autoritet, pa je uz to što je bio prvi golman, postao i prvi trener novoosnovane momčadi Partizana koju su osnovali i iza koje su stajali generali tadašnje pobjedničke armije. Glaser je tada imao 32 godine, a s Partizanom je osvojio i prvo prvenstvo poratne Jugoslavije, 1946./47. godine. U Partizanu ga je na vratima naslijedila njegova zamjena u Građanskom i učenik Franjo Šošтариć...

Franjo Glaser je osvojio prvenstva države sa sva tri kluba za koje je igrao - za BSK, Građanski i Partizan, te je po tome svojevrсни rekorder na ovim nogometnim prostorima. Nakon Partizana, kao vojni službenik, premješten je u Split gdje je branio za momčad vojne mornarice Mornar, što je trajalo sve do 1949. kada se ovaj klub ugasio.

Nekako u isto vrijeme Glaser je prestao s aktivnim igranjem te je nastavio s trenerskim angažmanom prvo u Mornaru, a potom i širom bivše Jugoslavije, trenirajući zagrebački Dinamo, mostarski Velež, banjalučki Borac, Rudar iz Breze, Bratstvo iz Novog Travnika, Osijek (tadašnji Proleter), Slogu iz Doboja, Rijeku (ondašnji Kvarner), zagrebačku Trešnjevku, Zagreb, Ljubljanu, a kratko se okušao i kao trener u inozemstvu trenirajući momčad iz austrijskog Klagenfurta.

Sedamdesetih godina sve je manje trenerski aktivan i polako se njegova športska karijera približavala kraju. U tom vremenu vrlo aktivno je i strastveno igrao tenis, a nakon odlaska u mirovinu uživao je družeći se s prijateljima iz mladosti.

LITERATURA:

Velemajstori našeg nogometa, dr. Jerko Šimić, Vlastita naklada, Zagreb 1973.

Nogometni leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2004.

Hrvatski narod, broj 1074., Zagreb, 1944.

Sto godina nogometa u Hrvatskoj, pripremili Franjo Frntić i Dragutin Hripko, Zagreb, 1981.

Jurica Gizdić: "Hrvatski reprezentativci i izbornici", HNS, Zagreb, 2012. g.

Bio je i majstor za obrane jedanaesteraca te je po tome u samom svjetskom vrhu obranivši od 94 kaznenih udaraca nevjerovatnih 73 (!), što je danas gotovo nemoguće

Hrvatska protiv Slovačke u Bratislavi, rujan 1941.
(Glaser krajnji desno)